

Einstein-Bergsonova razprava

Albert Einstein proti filozofiji o naravi 🕒 časa.

Raziskava o razpravi, ki je povzročila, da je Albert Einstein izgubil Nobelovo nagrado za teorijo relativnosti.

Kazalo vsebine

1. 🕒 Einstein–Bergsonova razprava

1.1. „Velika prepreka“ za filozofijo

👤 Profesorica zgodovine Jimena Canales

2. Korupcija za scientizem

2.1. Bergsonov poraz in zmaga za „znanost“

2.2. „Očitne napake“ in Einsteinovo „protislovje“

2.3. Priznanje Nobeljevega odbora

2.4. Einsteinov odziv na Nobeljev odbor

2.5. Protiudar za filozofijo

3. Filozof Henri Bergson

3.1. Bergsonov „la durée“: 🕒 Čas kot trajanje

3.2. Bergsonov odziv na Einsteina na predavanju v Parizu

3.3. Bergsonova prizadevanja za odvzem Einsteinove Nobelove nagrade za relativnost

4. Izgubljanje namerno

4.1. „Ustvarjalna evolucija“ proti Darwinovi evolucionistični teoriji

4.2. Bergsonova svetovna slava

4.3. Einstein–Bergsonova razprava

4.4. 👤 Filozof Friedrich Nietzsche o poskusu znanosti, da se emancipira od filozofije

4.5. Filozofijina samo–razvlastitev scientizmu

4.5.1. 👤 "Apodiktična gotovost" Emmanuela Kanta

4.5.2. 👤 René Descartesov „Mislím, torej sem“

4.5.3. 👤 Edmund Husserlovo „izdajstvo“ za scientizem

4.6. Bergsonovo povišanje v steber filozofije

5. Korupcija

Natisnjeno 22. november 2025

<https://si.cosmicphilosophy.org/einstein-vs-philosophy/>

POGLAVJE 1.

Albert Einstein proti filozofiji o

Naravi časa

In filozofijina „velika prepreka“ za scientizem

Dne 6. aprila 1922 je na srečanju Francoskega filozofskega društva (Société française de philosophie) v Parizu Albert Einstein, še svež od svetovne slave zaradi svoje nominacije za Nobelovo nagrado, pred skupino uglednih filozofov imel predavanje o relativnosti, v katerem je izjavil, da njegova nova teorija naredi filozofsko spekulacijo o naravi časa zastarelo.

Einsteinov uvodni udarec je bil neposreden in preziren. V odgovor na vprašanje o filozofskih implikacijah relativnosti je izjavil:

“ „Die Zeit der Philosophen ist vorbei“

Prevod:

„Čas filozofov je mimo“

Einstein je svoje predavanje zaključil z naslednjim argumentom, s čimer je potrdil svoje zavračanje filozofije:

“ „Ostane le psihološki čas, ki se razlikuje od fizikovega.“

Einsteinovo dramatično zavračanje filozofije je imelo zaradi njegove nominacije za Nobelovo nagrado ogromen svetovni vpliv.

Dogodek je postal eden najpomembnejših v zgodovini tako znanosti kot filozofije in je zaznamoval začetek dobe „upada filozofije“ in vzpona scientizma.

POGLAVJE 1.1.

„Velika prepreka“ za filozofijo

Filozofija je doživela obdobje razcveta, ki ga je najbolj vidno predstavljal slavni francoski filozof Henri Bergson, katerega življenjsko delo je bilo osredotočeno na naravo 🕒 časa in ki je sedel v občinstvu Einsteinovega predavanja.

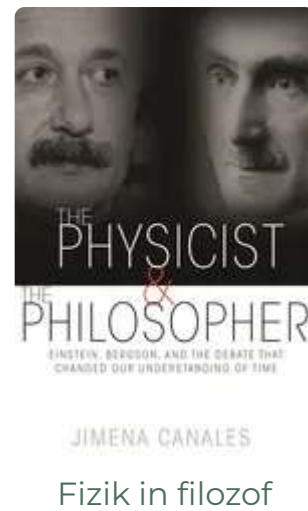
Večletna razprava, ki je sledila med Einsteinom in Bergsonom in se je nadaljevala do njunih zadnjih sporočil tik pred smrtjo, je povzročila, kar zgodovinarji opisujejo kot „veliko prepreko“ za filozofijo, ki je spodbudila „vzpon scientizma“.

Jimena Canales, profesorica zgodovine na Univerzi Illinois, ki je napisala knjigo o razpravi, je dogodek opisala takole:

„Dialog med največjim filozofom in največjim fizikom 20. stoletja“ je bil vestno zapisan. Bil je scenarij, primeren za gledališče. Srečanje in besede, ki so jih izrekli, so razpravljali do konca stoletja.

V letih po razpravi ... so znanstvenikova stališča o času prevladala. ... Za mnoge je filozofov poraz predstavljal zmago „racionalnosti“ nad „intuicijo“.
... Tako se je začela „zgodovina prepreke za filozofijo“, ... nato se je začelo obdobje, ko je pomembnost filozofije upadla v luči naraščajočega vpliva znanosti.

(2016) Ta filozof je pomagal preprečiti Nobelovo nagrado za relativnost

Vir: Nautil.us | jimenacanales.org (spletna stran profesorja)

POGLAVJE 2.

Korupcija za scientizem

Ta zgodovinska raziskava bo razkrila, da je Henri Bergson namerno izgubil razpravo kot del stoletne filozofije samonametnega zaslužnjenja dogmatskemu scientizmu.

Čeprav je Bergson uspel preklicati Einsteinovo Nobelovo nagrado za relativnost, je to dejanje povzročilo močan odziv proti filozofiji, kar je pomagalo spodbuditi „vzpon scientizma“.

Bergson je delno postal svetovno znan po svojem delu „Ustvarjalna evolucija“ leta 1907, ki je zagotovilo filozofski nasprotni glas Charlesu Darwinu in njegovi teoriji evolucije. Kritični pregled tega dela razkriva, da je Bergson „namerno

izgubljal“, da bi ugodil darwinistom, kar bi lahko pojasnilo njegovo priljubljenost (poglavje 4.).

POGLAVJE 2.1.

Bergsonov poraz in zmaga za „znanost“

Bergson je bil v veliki meri doživel, da je izgubil razpravo proti Einsteinu, in javnost je bila naklonjena Einsteinu. Za mnoge je Bergsonov poraz predstavljal zmago znanstvene „racionalnosti“ nad metafizično „intuicijo“.

Einstein je razpravo dobil tako, da je javno poudaril, da Bergson teorije ni pravilno razumel. Einsteinova zmaga v razpravi je predstavljala zmago za znanost.

Bergson je naredil „očitne napake“ v svoji filozofski kritiki Trajanje in sočasnost (1922) in filozofi danes Bergsonove napake označujejo kot „veliko sramoto za filozofijo“.

Na primer, filozof William Lane Craig je leta 2016 zapisal:

Meteorski padec Henrija Bergsona iz filozofskega panteona dvajsetega stoletja je bil nedvomno delno posledica njegove napačne kritike ali bolje rečeno nerazumevanja Albertove Einsteinove posebne teorije relativnosti.

Bergsonovo razumevanje Einsteinove teorije je bilo preprosto sramotno napačno in je nagibalo k diskreditaciji Bergsonovih pogledov na čas.

(2016) Bergson je imel glede relativnosti prav (no, deloma)!

Vir: Reasonable Faith

POGLAVJE 2.2.

„Očitne napake“ in Einsteinovo „protislovje“

Medtem ko je Einstein javno napadal Bergsona zaradi neuspeha pri razumevanju teorije, je zasebno hkrati zapisal, da je Bergson ‚stvar razumel‘, kar je protislovje.

V svojem dnevniku med potovanjem na Japonsko konec leta 1922, mesece po razpravi 6. aprila v Parizu, je zapisal naslednjo zasebno opombo:

Bergson hat in seinem Buch scharfsinnig und tief die Relativitätstheorie bekämpft. Er hat also richtig verstanden.

Prevod:

„Bergson je v svoji knjigi inteligentno in globoko izpodbijal teorijo relativnosti. Zato jo je razumel.“

Vir: Canales, Jimena. *The Physicist & The Philosopher*, Princeton University Press, 2015. str. 177.

Profesorica zgodovine Jimena Canales, omenjena prej, je Einsteinovo protislovno vedenje označila kot ‚politične‘ narave.

Einsteinove protislovne zasebne opombe so znak **korupcije**.

Priznanje Nobeljevega odbora

Predsednik Nobeljevega odbora Svante Arrhenius je priznal, da je prišlo do vpliva, ki je odstopal od javnega mnenja in znanstvenega konsenza.

„Ne bo skrivnost, da je slavni filozof Bergson v Parizu izpodbijal to teorijo.“

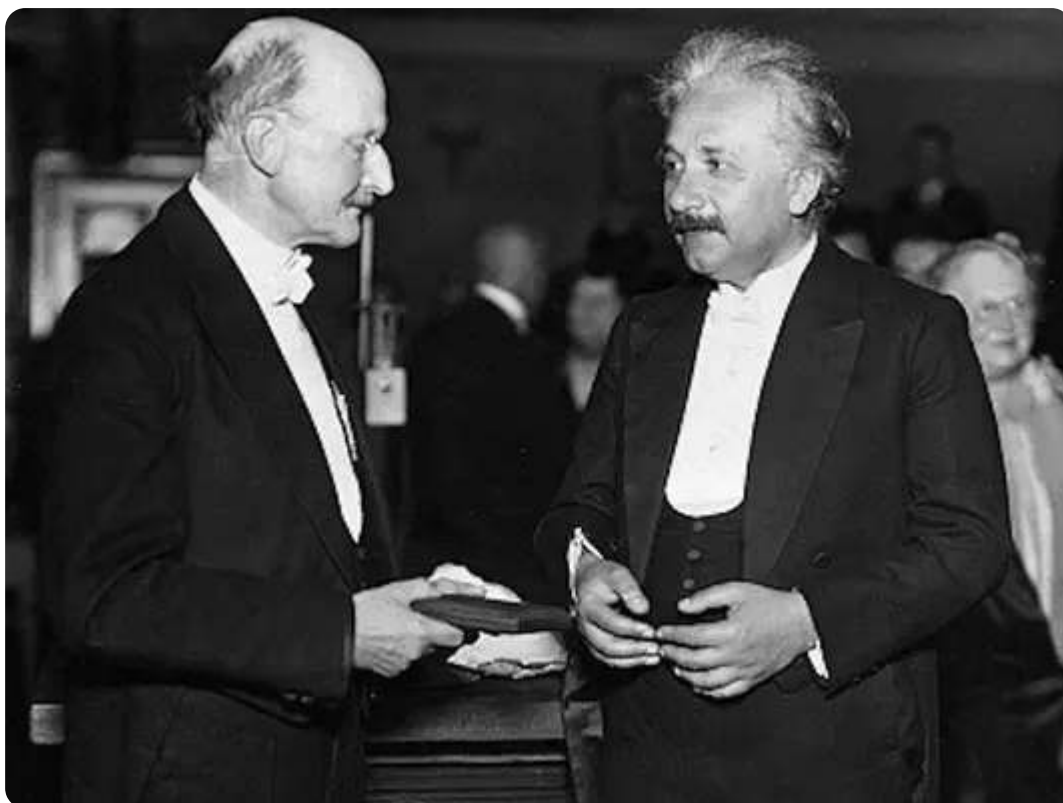
Profesorica zgodovine Jimena Canales je situacijo opisala takole:

Razlaga Nobeljevega odbora tisti dan je gotovo Einsteina spomnila na [njegovo zavračanje filozofije] v Parizu, kar bi sprožilo konflikt z Bergsonom.

Nobeljev odbor ni imel logične podlage za zavrnitev Einsteinove Nobelove nagrade za relativnost.

Nobeljev odbor ni imel institucionalne nagnjenosti k branju metafizične filozofije ali kljubovanju javnemu mnenju in znanstvenemu konsenzu, in bil je Odbor, ki je Einsteina prvotno nominiral, zato je njihova odločitev negativno vplivala na verodostojnost lastne organizacije.

Po tem je Nobeljev odbor doživel ostro kritiko znanstvene skupnosti.

Einsteinov odziv na Nobeljev odbor

Namesto Nobelove nagrade za relativnost je Einstein prejel Nobelovo nagrado za svoje delo na področju fotoelektričnega učinka.

Einstein se je odzval tako, da je med Nobelovo slovesnostjo predaval o relativnosti, s čimer je omalovažil odločitev Nobelovega komiteja in dal jasno sporočilo.

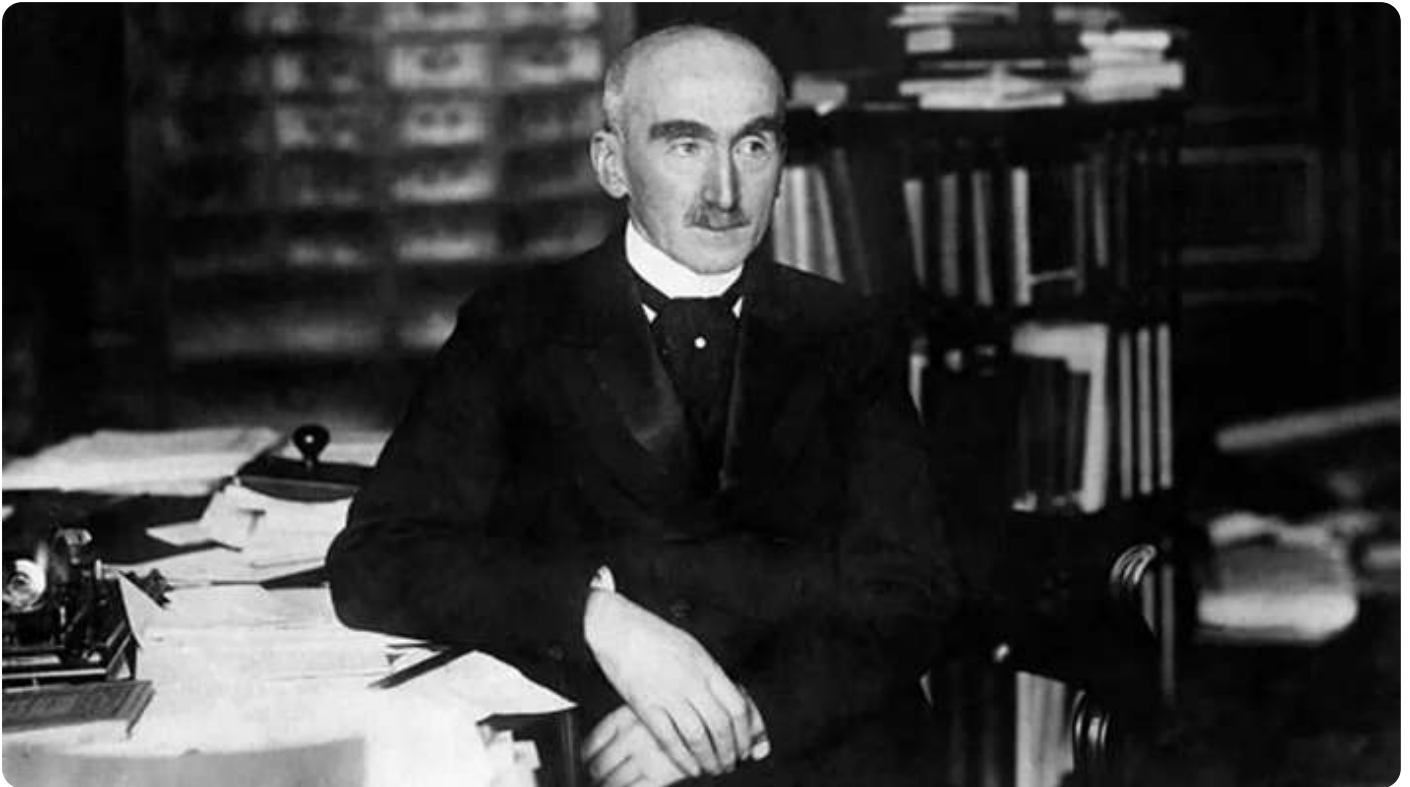
Einsteinov dramatičen korak predavanja o relativnosti med slovesnostjo za njegovo Nobelovo nagrado za fotoelektrični učinek se je ujema z javnim mnenjem tistega časa in povzročil moralni poraz filozofije z veliko večjim učinkom kot zgolj intelektualna izguba.

Protiudar za filozofijo

Odvzem Einsteinove Nobelove nagrade za relativnost zaradi „kritike ‚slavnega‘ filozofa Henrija Bergsona“, medtem ko je javno mnenje podpiralo Einsteina, je podelil moralno utemeljitev znanosti, da se osvobodi filozofije.

Ta raziskava bo pokazala, da je treba Einsteinove zasebne zapiske obravnavati kot vodilne za razumevanje Bergsonovega dejanskega razumevanja teorije kljub njegovim „sramotnim napakam“, kar pomeni, da je Bergson „namerno izgubil“ zaradi domnevnih ‚višjih interesov znanosti‘ (darwinizem in povezani scientizem), kar je bilo razvidno že v njegovem delu Ustvarjalna evolucija iz leta 1907.

POGLAVJE 3.

Filozof Henri Bergson

Francoski filozofski profesor Henri Bergson, svetovno znan filozof in velikan francoske intelektualne scene (član Académie française, nobelovec za literaturo, 1927), je bil splošno prepoznan kot eden najvidnejših filozofov v zgodovini filozofije.

„Najnevarnejši človek na svetu“

Filozof Jean Wahl je nekoč dejal: „Če bi morali imenovati štiri velike filozofe, bi rekli: Sokrat, Platon — če jih vzamemo skupaj — Descartes, Kant in Bergson“.

Filozof William James je Bergsona opisal kot „izvrstnega genija, morda največjega med živimi“.

Filozof in zgodovinar filozofije Étienne Gilson je kategorično trdil, da je bila prva tretjina 20. stoletja „Bergsonova doba“.

Profesorica zgodovine Jimena Canales je Bergsona opisala takole:

„Bergsona so hkrati imeli za „največjega misleca na svetu“ in „najnevarnejšega človeka na svetu“

Bergsonovo življenjsko delo je osredotočeno na la durée (Čas kot trajanje) – koncept časa kot doživljanega in kvalitativnega.

Za Bergsona čas ni bil vrsta ločenih trenutkov, temveč nepretrgan tok, prepleten z zavestjo. Einsteinovo reduciranje časa na koordinato v enačbah mu je pripadalo kot globoko nespodzumevanje človeške izkušnje.

Na Einsteinovem predavanju je Bergson neposredno izzval Einsteina:

„Kaj je čas za fizika? Sistem abstraktnih, numeričnih trenutkov. Toda za filozofa je čas osnova samega obstoja – durée, v katerem živimo, se spominjamo in pričakujemo.“

Bergson je trdil, da se je Einsteinova teorija ukvarjala le s „prostorsko zasnovanim časom“, izpeljano abstrakcijo, in ignorirala časovno resničnost izkustvenega doživljanja. Obtožil je Einsteina

mešanja merjenja z meritvijo – filozofske napake z eksistencialnimi posledicami.

Leta 1922 je Bergson izdal *Durée et Simultanéité* (Trajanje in sočasnost), poglobljeno kritiko Einsteinove relativnosti.

Knjiga je bil neposredni odgovor na razpravo v Parizu, kjer je Einstein izjavil „*Čas filozofov je mimo*“. Naslovnica njegove knjige je bila posebej posvečena Einsteinu v splošnem smislu z naslovom „*O Einsteinovi teoriji*“.

Predgovor knjige se začne z naslednjim odlomkom:

(prva stavka knjige) Nekaj besed o izvoru tega dela bo pojasnilo njegov namen. ... Naše občudovanje tega fizika, prepričanje, da nam je prinesel ne le novo fiziko, temveč tudi nove načine razmišljanja, ideja, da sta znanost in filozofija različni disciplini, vendar namenjeni dopolnjevanju – vse to je v nas vzbudilo željo in nam celo vsililo dolžnost, da se spoprimemo.

Knjiga je objavljena v našem knjižnem oddelku ⁽¹⁾ na podlagi fizično skenirane kopije prve izdaje iz leta 1922 in AI prevoda v 42 jezikih, optimiziranega za ohranitev Bergsonovega izvirnega jezikovnega namena in subtilnega sporočila. Vsak odstavek ponuja možnost pregleda izvirnega francoskega besedila z AI (z miško nad odstavkom).

⁽¹⁾ Knjiga „Trajanje in sočasnost“ (1922) avtorja Henrija Bergsona je objavljena v 42 jezikih v naši knjižni zbirki. Prenesite ali preberite na spletu tukaj.

POGLAVJE 3.3.

Bergsonova prizadevanja za odvzem Einsteinove Nobelove nagrade

V letih po razpravi je Bergson dejavno uporabil svoj vpliv prek skritih „prestижnih mrež“, ki so mu prinesle naziv „najnevarnejši človek na svetu“, da je Nobelov komitej pozval k zavrnitvi Einsteinove Nobelove nagrade za relativnost.

Bergson je bil uspešen in njegova prizadevanja so dosegla vrhunec v osebnem triumfu, ki ga je podelil predsednik Nobelovega komiteja in je „priznal“, da je bila Bergsonova kritika glavni razlog za zavrnitev Einsteinove Nobelove nagrade za relativnost:

„Ne bo skrivnost, da je slavni filozof Bergson v Parizu izpodbijal to teorijo.“

Izraza „slavni“ in sklicevanje na „Pariz“ razkrivata, da je Nobelov komitej povzdigovala Bergsonov osebni vpliv in položaj kot utemeljitev za svojo odločitev.

POGLAVJE 4.

Izgubljanje namerno

Ali Bergson ni razumel Einsteinove teorije relativnosti?

Avtor te raziskave je dolgoletni zagovornik svobodne volje od leta 2006 prek nizozemskega kritičnega bloga [Zielenknijper.com](https://www.zielenknijper.com). Leta 2024 je kmalu po študiju filozofa Williama Jamesa začel študirati Henrija Bergsona.

Avtor je Bergsona bral nepristransko in domneval, da bo Bergson ponudil ‚močno logiko‘ za obrambo svobodne volje. Vendar je bila njegova prva vtis po branju Bergsonovega „Ustvarjalne evolucije“ (1907), da Bergson ‚namerno izgublja‘.

POGLAVJE 4.1.

„Ustvarjalna evolucija“ proti Darwinovi evolucijski teoriji

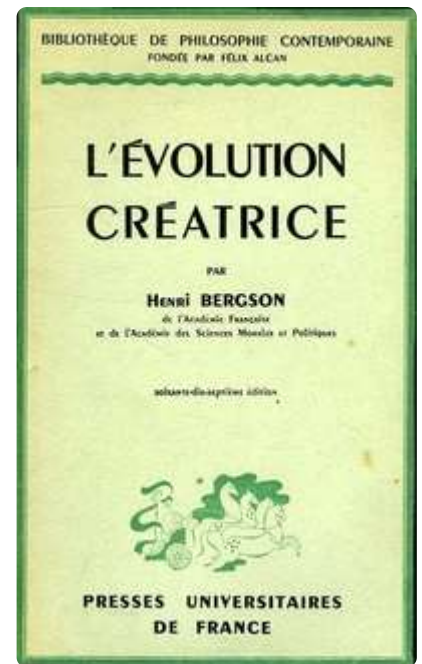
Bergsonova knjiga Ustvarjalna evolucija se je dotaknila javnega interesa tistega časa za filozofski nasprotni glas Charlesu Darwinu in njegovi evolucijski teoriji.

Prvi vtis avtorja je bil, da je Bergson nameraval zadovoljiti obe skupini bralcev: občudovalce Darwinove evolucijske teorije (na splošno znanstvenike) in privrženca svobodne volje. Kot

rezultat je bila obramba svobodne volje ,slaba' in v nekaterih primerih je avtor prepoznal jasen ,namen' namerne igre na poraz.

Bergson je očitno že zgodaj v knjigi želel ,darwinistom' vzbuditi občutek, da bodo na koncu knjige zmagovalci, tako da je v svojih logičnih argumentih povzročil „*očitno protislovje*“, ki je temeljito spodkopalo lastno razmišljanje.

Prva ideja avtorja je bila, da je Bergson poskušal zagotoviti uspeh svoje knjige z vidika splošne javnosti, ki je naklonjena evolucijski teoriji Charlesa Darwina, kar deloma razlaga, zakaj je Bergson postal svetovno znan v svetu, kjer je prevladovala „*vzpon znanosti*“.

POGLAVJE 4.2.

Bergsonova svetovna slava

Bergsonovo svetovno slavo je lahko delno povzročil ameriški filozof William James kot ,zahvalo' za tisto, kar bi sicer veljalo za ,*manjši intelektualni prispevek*', če ga obravnavamo samostojno, a je Jamesu pomagalo rešiti večji filozofski problem, ki je oviral njegovo lastno filozofijo.

William James je bil vpleten v tisto, kar je imenoval „*Bitka za Absolut*“ proti idealistom, kot sta F.H. Bradley in Josiah Royce, ki sta zagovarjala večni Absolut kot končno resničnost.

James je Bergsona videl kot filozofa, ki je končno preprečil idejo o Absolutu. Bergsonova kritika abstrakcije in njegov poudarek na toku, mnogoterosti in izkušnji sta Jamesu ponudila orodja za premagovanje poosebljanja Absolutov. Kot je zapisal James:

Bistveni prispevek Bergsona k filozofiji je njegova kritika intelektualizma (Absoluta). Po mojem mnenju je intelektualizem dokončno ubil brez upanja na ozdravitev.

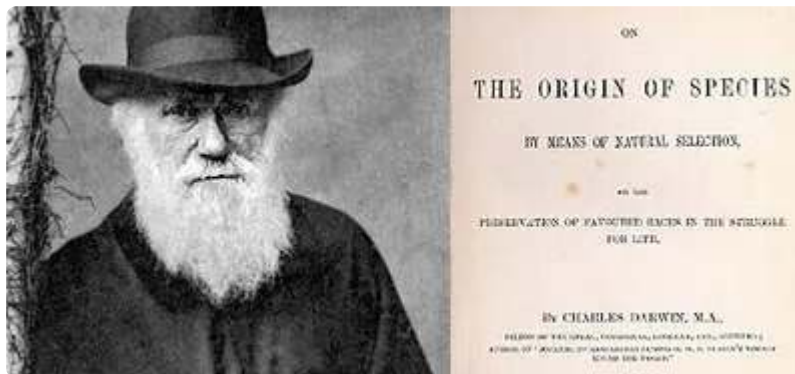
V zgodnjem 20. stoletju, ko Bergsonovo delo še ni bilo splošno znano zunaj Francije, je James igral ključno vlogo pri uvajanju Bergsonovih idej v angleško govoreči svet.

S svojimi spisi in predavanji je James pomagal popularizirati Bergsonove ideje in jih predstaviti širšemu občinstvu. Bergsonov ugled in vpliv sta hitro rasla v letih po Jamesovem zagovarjanju njegovih idej.

POGLAVJE 4.3.

Vzpon znanosti

Bergsonov vzpon do svetovne slave je sovpadal z vzponom znanosti in priljubljenostjo evolucijske teorije Charlesa Darwina.

Evolucijska teorija Charlesa Darwina

S pisanjem filozofskega nasprotnega glasu za Darwinovo evolucijsko teorijo zgodaj v karieri se je Bergson postavil na čelo gibanja za „*emancipacijo znanosti od filozofije*“, o katerem je filozof Friedrich Nietzsche zapisal naslednje v svoji knjigi *Onkraj dobrega in zlega* (Poglavje 6 – *Mi učenjaki*) leta 1886:

*Razglasitev neodvisnosti znanstvenika, njegova **emancipacija** od filozofije, je ena od subtilnejših posledic demokratične organizacije in dezorganizacije: samohvala in samozadovoljnost učenca je zdaj povsod v polnem razcvetu in v svoji najboljši pomladi – kar ne pomeni, da je v tem primeru samohvala prijetnega vonja. Tudi tukaj instinkt množice kliče: "Svoboda pred vsemi gospodarji!" in potem ko se je znanost z najsrečnejšimi rezultati uprla teologiji, katere "služabnica" je bila predolgo, zdaj predlaga v svoji razbrzdanosti in nepremišljenosti, da postavi filozofiji zakone, in da igra vlogo "gospodarja" – kaj pravim! da igra FILOZOFA na lastno pest.*

Znanost si je prizadevala postati gospodarica sama sebe in se osvoboditi filozofije.

POGLAVJE 4.5.

Filozofijina samo-razvlastitev scientizmu

Od del Descartesa, Kanta in Husserla do sodobne dobe z Henrijem Bergsonom se pojavlja ponavljajoča se tema: samonamerni poskus, da se filozofija zasužnji scientizmu.

Na primer, koncept Emmanuela Kanta ,apodiktične gotovosti', ki je znanje, ki je nujno resnično in ga ni mogoče dvomiti, in ki se nanaša bolj specifično na prepričanje o resničnosti (nespornosti) prostora in časa, je dogmatično sprejet in temeljno podpira njegovo celotno filozofijo.

Kantov koncept apodiktične gotovosti presega zgolj „močno trditev“ in je trditev o absolutni, nedvomljivi resnici, ki je podobna verskemu dogmu. Kantovi učenjaki o Kantovem pojmovanju razuma, ki temeljno podpira koncept, pišejo naslednje:

☪ Opozoriti moramo, da Kant ni nikoli razpravljajal o razumu kot takem. To pušča težko interpretativno nalogo: kaj sploh je Kantovo splošno in pozitivno pojmovanje razuma?

Prva stvar, ki jo je treba opozoriti, je Kantova drzna trditev, da je razum arbitrer resnice v vseh sodbah – tako empiričnih kot metafizičnih. Na žalost to misel komaj razvije in vprašanje je v literaturi pritegnilo presenetljivo malo pozornosti.

Kantov „razum“

Vir: plato.stanford.edu

Podobno kot religije je Kant z zanemarjanjem obravnave temeljne narave „razuma“ zlorabil temeljno skrivnost obstoja za absolutno resničnostno trditev in to dokazuje ‚namen‘ vzpostavitve dogmatičnega scientizma, če gledamo v luči namena, ki je bil jasno sporočen na začetku Kantovega filozofskega projekta: utemeljitev znanosti z ‚nedvomljivo‘ gotovostjo.

☪ *Kritika čistega uma (Predgovor izdaje A - 1781):*

„Človeški razum ima to posebno usodo, da je v eni vrsti svojega znanja obremenjen z vprašanji, ki jih, kot jih predpisuje sama narava razuma (ki je Kant po mnenju današnjih Kantovih

učenjakov nikoli neposredno ni obravnaval, kar je enakovredno skrivnosti obstoja), ne more prezreti, vendar jih, ker presegajo vse njegove moči, tudi ne more odgovoriti... Kritika čistega uma samega ... je zdaj najpomembnejša naloga glede na tisto propedeutiko [pripravljalno disciplino] metafizike kot znanosti ki mora biti sposobna svoje trditve izkazati dogmatično in z matematično gotovostjo...“ (A vii, A xv)

Enako zlorabo skrivnosti obstoja vidimo v slavni trditvi Renéja Descartesa cogito ergo sum („Mislim, torej sem“), ki podobno kot Kantova apodiktična gotovost skuša vzpostaviti nedvomljivo resnico za utemeljitev znanosti.

V delu „*stebra filozofije*“ Edmunda Husserla je težnja po ‚*utemeljitvi znanosti z gotovostjo*‘ postavljena že od začetka in Husserl celo globoko odstopa od svoje pretekle filozofije, ki so jo sodobniki in učenjaki opisali kot „*izdajstvo*“, v kasnejšem poskusu, da bi služil temu primarnemu namenu: utemeljitev znanosti, kar v praksi pomeni „*omogočiti znanosti, da se od filozofije odcepi z dogmo*“.

☾ Sebastian Luft (Prostor kulture, 2015): „Husserlova transcendentalna preobrazba... je bila motivirana s potrebo po iskanju absolutnega temelja za znanje... Ta temelj je bilo mogoče najti le v transcendentalnem egu... Ta poteza je bila njegovim mnichovskim in göttinškim študentom videti kot izdaja deskriptivnega, predteoretičnega stališča Logičnih raziskav.“

Bergsonovo povišanje v steber filozofije

Bergsonova strateška sposobnost, da „namerno izgubi“ za napredovanje scientizma in njegova pozicioniranost na čelu gibanja za emancipacijo znanosti od filozofije z njegovim delom *Ustvarjalna evolucija* (1907), je bila morda razlog, da je bil Bergson povišan v steber filozofije, in ne zaradi njegovih dejanskih filozofskih prispevkov.

Bergson je prejel Nobelovo nagrado ne za filozofijo, ampak za literaturo, kar vključuje sposobnost strateškega pisanja.

Filozof na razpravnem forumu „*I Love Philosophy*“ je zastavil naslednja vprašanja, ki osvetlujeta situacijo:

☾ *Pokažite mi kakšne primere te „najgenialnejše osebe tistega časa“. Pokažite mi primer te slavne neverjetne supergenialne Bergsonove filozofije.*

(2025) Einsteinova filozofija

Vir: Forum Ljubiteljev Filozofije

Ta vprašanja so želela razkriti: ni dokazov, ki bi upravičevali idejo, da je bil Bergson „največji filozof vseh časov“.

POGLAVJE 5.

Korupcija

Bergsonova „velika sramota za filozofijo“, ki naj bi povzročila „velik poraz filozofije“ v zgodovini, verjetno ni bila naključje.

Einsteinovo protislovno vedenje v zasebnih zapiskih, razkrito v poglavju 2.2., je znak korupcije.

Ta raziskava je razkrila, da je Bergson razpravo očitno „izgubil namerno“ za domnevne „višje interese znanosti“ (Darvinizem in povezani scientizem), kar je bilo vidno že v njegovem delu *Ustvarjalna evolucija* iz leta 1907.

CosmicPhilosophy.org

<https://si.cosmicphilosophy.org/>

Natisnjeno 22. november 2025

Naši drugi projekti:

- ▶ [GMODebate.org](https://gmodebate.org/): Projekt, ki raziskuje filozofske temelje evgenike, scientizma, gibanja "osvoboditev znanosti od filozofije", "protiznanstvene pripovedi" in sodobnih oblik znanstvene inkvizicije.